

Gebruikersinstructie Gouden Standaard

Inleiding

Speciaal voor de marktonderzoekbureaus, maar ook voor onderzoeksafdelingen bij opdrachtgevers en toeleveranciers heeft de MOA in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de Gouden Standaard ontwikkeld, een uniek ijkingsinstrument voor nationale en regionale steekproeven. Met de komst van de Gouden Standaard wordt er in de hele branche gebruik gemaakt van dezelfde ijkingsdata voor representatief steekproefonderzoek. Bovendien is er hierdoor aansluiting gevonden bij de overige Europese landen die gebruik maken van vergelijkbare data in hun land.

In dit document wordt beschreven op welke wijze de Gouden Standaard is ingericht en hoe met de data moet worden omgegaan.

Helpdesk

Voor gebruikers van de Gouden Standaard is een helpdesk opgericht. Deze helpdesk wordt bemand door GfK. Voor de volgende zaken kan contact worden opgenomen met de helpdesk:

- Vragen of opmerkingen m.b.t. de tabellen
- Aanvullende verzoeken om tabellen

Het e-mail adres van de helpdesk luidt: GoudenStandaard@moaweb.nl

Overzicht variabelen

In de onderstaande tabel staan de variabelen welke in de Gouden Standaard zijn opgenomen:

Nr	Naam variabele	Omschrijving	Persoonsniveau	Huishoudniveau
1	ABDUURWKKLMOA1	WEKELIJKSE ARBEIDSDUUR MOA-INDELING 1	x	
2	ABDUURWKKLMOA1_HKW	WEKELIJKSE ARBEIDSDUUR HOOFDKOSTWINNER		x
3	ABDUURWKKLMOA2	WEKELIJKSE ARBEIDSDUUR MOA-INDELING 2	x	
4	BEROEPMOA1	BEROEP MOA-INDELING	x	
5	BEROEPMOA1_HKW	BEROEP HOOFDKOSTWINNER MOA-INDELING		x
6	CEBUCO	CEBUCO VERZORGINGSGBIEDEN	x	x
7	ETNGROEPMOA1	ETNICITEIT MOA-INDELING 1	x	
8	ETNGROEPMOA1_HKW	ETNICITEIT HOOFDKOSTWINNER MOA-INDELING 1		x
9	ETNGROEPMOA2	ETNICITEIT MOA-INDELING 2	x	
10	GEM	CBS GEMEENTECODE	x	x
11	GESLACHT	GESLACHT	x	
12	GEZINSCYCLUS	GEZINSCYCLUS	x	x
13	GKMOA	GROOTTEKLASSE BEDRIJF MOA-INDELING	x	
14	HHGRKLMOA1	HUISHOUDENSGROOTTE MOA-INDELING	x	x
15	HHGRKLMOA2	HUISHOUDENSGROOTTE 13-PLUS	x	x
16	INKBRUTJRHHKLMOA1	BRUTO JAARINKOMEN HUISHOUDEN MOA-INDELING	x	x
17	INKNETMNDKLMOA1	NETTO MAANDINKOMEN PERSOON MOA-INDELING	x	
18	KINDLFTKLMOA1	KIND NAAR LEEFTIJD SKLASSE MOA-INDELING	x	
19	LEIDING	AANTAL PERSONEN LEIDING GEVEN	x	
20	LFTKLHKW	LEEFTIJD SKLASSE HOOFDKOSTWINNER	x	x
21	LFTKLJKMOA1	LEEFTIJD SKLASSE JONGSTE KIND	x	
22	LFTKLMOA1	LEEFTIJD SINDELING MOA-INDELING 1	x	
23	LFTKLMOA2	LEEFTIJD SINDELING MOA-INDELING 2	x	
24	LFTKLMOA4	LEEFTIJD SINDELING MOA-INDELING 4	x	
25	LFTKLPARTNER	LEEFTIJD SKLASSE PARTNER HOOFDKOSTWINNER	x	x
26	NIELSEN	NIELSEN REGIO-INDELING	x	x

27	NKINDKMOA1	AANTAL KINDEREN HUISHOUDEN MOA-INDELING	x	x
28	OPLACT	ACTUELE OPLEIDING	x	
29	OPLGENOT	OPLEIDING HOOGST GEVOLGD	x	
30	OPLGENOT_HKW	OPLEIDING HOOGST GEVOLGD HOOFDKOSTWINNER	x	x
31	OPLVOLT	OPLEIDING HOOGST VOLTOOID	x	
32	OPLVOLT_HKW	OPLEIDING HOOGST VOLTOOID HOOFDKOSTWINNER	x	x
33	PCNUMGEM	POSTCODE NUMERIEK EN GEMEENTECODE	x	x
34	PROVINCIE	CBS PROVINCIECODE	x	x
35	RELHKW	RELATIE TOT HOOFDKOSTWINNER HUISHOUDEN	x	
36	RELHKW2_13PLUS	RELATIE TOT HOOFDKOSTWINNER HUISHOUDEN 13-PLUS	x	
37	SECMOA	SOCIAAL-ECONOMISCHE CATEGORIE MOA	x	
38	SECMOA_HKW	SOCIAAL-ECONOMISCHE CATEGORIE MOA HOOFDKOSTWINNER		x
39	SOCKLASMOA	SOCIALE KLASSE GOUDEN STANDAARD	x	x
40	STEDGEM	STEDELIJKHEIDSGRAAD GEMEENTE	x	x
41	STEDPCNUM	STEDELIJKHEIDSGRAAD POSTCODE NUMERIEK		x
42	TWEEVERDIENERS	TWEEVERDIENERS		x
43	WELSTANDMOA	WELSTAND GOUDEN STANDAARD	x	x
44	WOONSIT	HUUR/KOOPWONING	x	x

Verschillen in populatie-aantallen

Bij de Gouden Standaard gaat het om particuliere huishoudens en personen levend in particuliere huishoudens, dus exclusief de institutionele bevolking en personen zonder vast woon- of verblijfadres.

De data van de Gouden Standaard zijn afkomstig uit verschillende bronnen, waaronder de 'Enquête Beroepsbevolking (EBB)' en de registerbestanden (GBA e.d.). Voor een overzicht van de gebruikte bronnen, wordt verwezen naar het document '[Bronnen](#)'. De data uit deze bronnen kunnen iets van elkaar verschillen. Ook kunnen de gegevens afkomstig van de Gouden Standaard iets afwijken van de gegevens van CBS Statline.

Tevens kunnen in de Gouden Standaard binnen dezelfde bron verschillen ontstaan door afrondingen. Deze afrondingen zijn geboden vanwege statistische beveiliging in verband met onthullingsrisico's. Het CBS is daartoe verplicht in verband met afspraken die gemaakt zijn met registratiehouders die de integrale bestanden leveren. Registertabellen zijn op tientallen afgerond. Hoe gedetailleerder de tabel hoe groter over het algemeen de afrondingsverschillen zullen zijn.

VOORBEELD:

Tabel 1 uit de directory 'Register personen (RP)' bevat de variabele 'numerieke postcode' en is daardoor zeer gedetailleerd: bijna 432 duizend regels. Indien een frequentietabel wordt gedraaid, dan komt de som lager uit dan het officiële aantal. Deze tabel is zo gedetailleerd dat er heel veel gevallen zijn van cellen met geen, 1, 2, 3 of 4 waarnemingen. Deze vallen bij afronding op tientallen allemaal weg.

Indien een bepaalde variabele in meer tabellen staat, kan voor de meest nauwkeurige populatieverdeling het beste de minst gedetailleerde tabel worden gehanteerd. Dan is het effect van afrondingsverschillen namelijk het kleinst.

Vanwege bovenstaande verschijnselen wordt aanbevolen uit de Gouden Standaard alleen de procentuele verdelingen te gebruiken (dus geen absolute aantallen) en deze verdeling toe te passen op de meest recente populatie-aantallen uit Statline. Deze 'Normcijfers' kunt u ook terugvinden op de MOA-site: <https://www.moaweb.nl/gouden-standaard-expertise-center.html>

Structuur Gouden Standaard

Met behulp van de Gouden Standaard kan een groot aantal tabellen worden gemaakt. Deze tabellen zijn toegankelijk via SPSS-bestanden. Deze bestanden zijn verdeeld in 4 directories:

- Enquête huishoudens (EH)
- Enquête personen (EP)

- Register huishoudens (RH)
- Register personen (RP)

In elke directory staat een Excel-bestand met daarin een overzicht van de inhoud van de SPSS-bestanden en de rechte tellingen van de variabelen.

VOORBEELD:

In de directory 'Register huishoudens (RH)' staat een Excel-bestand met op het eerste tabblad de volgende tabel:

Rh: Registervariabelen; huishoudensniveau		Rh	Rh	Rh	Rh	Rh	Rh	Rh	Rh
		1	2	3	4	5	6	7	8
Naam variabele	Omschrijving								
PCNUMGEM	POSTCODE NUMERIEK EN GEMEENTECODE	1							
GEM	CBS GEMEENTECODE		1						
PROVINCIE	CBS PROVINCIECODE							1	
CEBUCO	CEBUCO VERZORGINGSGEBIEDEN			1					
NIELSEN	NIELSEN REGIO-INDELING					1	1	2	1
STEDPCNUM	STEDELIJKHEIDSGRAAD POSTCODE NUMERIEK					2			
STEDGEM	STEDELIJKHEIDSGRAAD GEMEENTE	2	2		1		2		2
NKINDKMOA1	AANTAL KINDEREN HUISHOUDEN MOA-INDELING		3	2					
HHGRKMOA1	HUISHOUDENSGROOTTE MOA-INDELING	3	4	3	2	3	3	3	3
INKBRUTJRHHKMOA1	BRUTO JAARINKOMEN HUISHOUDEN MOA-INDELING	4	5	4	3		4		4
GEZINCYCLUS	GEZINCYCLUS					4		4	
LFTKLHKW	LEEFTIJDSCHELASSE HOOFDKOSTWINNER	5		5	4	5	5		5
LFTKLPARTNER	LEEFTIJDSCHELASSE PARTNER HOOFDKOSTWINNER				5	6		5	
WOONSIT	HUUR/KOOPWONING								6

In deze directory staan in totaal 8 bestanden. Bestand 1 (RH1.sav) bijvoorbeeld bestaat uit de volgende variabelen:

1. PCNUMGEM
2. STEDGEM
3. HHGRKMOA1
4. INKBRUTJRHHKMOA1
5. LFTKLHKW

Een vergelijkbaar overzicht van combinaties van variabelen is beschikbaar voor Register personen (RP), Enquete huishoudens (EH) en Enquete personen (EP). Daarnaast zijn deze overzichten samengevoegd in één overzicht, namelijk in het Excel-bestand [MultiMatrix Gouden Standaard 2019.xls](#) (in de map 'Toelichting'). Hierin is eenvoudig op te zoeken of combinaties van variabelen mogelijk zijn in de Gouden Standaard en zo ja, in welke tabel(len).

VOORBEELD:

Als in de datafilter van GEM de onderste optie ('nonblanks') wordt geselecteerd, wordt duidelijk dat de gemeentecodes terug te vinden zijn in de tabellen RH2, RP2 en RP3. Dit is in onderstaande tabel weergegeven.

GEM	GESLACHT	GEZINCYCLUS
RH2		
RP2	RP2	
RP3	RP3	

De mogelijke combinaties tussen GEM en GESLACHT zijn te vinden door vervolgens in de datafilter van GESLACHT de 'nonblanks' te selecteren. Uit de tabel blijkt al dat dan de tabellen RP2 en RP3 overblijven. De combinatie tussen GEM, GESLACHT en GEZINCYCLUS is niet mogelijk.

Toelichting bij een aantal tabellen en variabelen

Leeftijd (LFTKLMOA1)

Een aantal tabellen op persoonsniveau tellen hoger op dan het totaal aantal personen in Nederland. Het gaat hierbij om tabellen waarin subtotalen van leeftijd zijn opgenomen. Deze subtotalen zijn nauwkeuriger dan de optelling van de afzonderlijke cellen. Indien echter een frequentietabel of kruistabel moet worden uitgedraaid waarbij de subtotalen niet worden gebruikt, moet voorafgaand aan de tabel een selectie worden opgegeven waarbij de subtotalen worden uitgesloten.

Hoogst gevolgde opleiding (OPLGENOT)

In de tabellen valt op dat er weinig personen van jonger dan 20 jaar zijn die een universitaire opleiding genieten. De verklaring hiervoor is dat bij de Standaard Onderwijs Indeling (SOI) die het CBS hanteert, het gevolgde opleidingsniveau van personen in de propedeuse of bachelor fase gelijk wordt gesteld met SOI-niveau 5, en dat komt overeen met het HBO-niveau. Pas na afronding van de propedeuse fase of de bachelors wordt hun hoogst genoten opleiding in de vervolgfase ingeschaald volgens het Wetenschappelijk Onderwijs niveau. Op die jonge leeftijd (jonger dan 20 jaar) zijn dat er over het algemeen nog maar weinig.

13+ populatie (HHGRKLMOA2)

Zowel op huishoudensniveau (EH10) als op personenniveau (EP79) is een tabel opgenomen waarbij de huishoudgrootte gebaseerd is op personen van 13 jaar of ouder. Een gezin bestaande uit 4 personen van respectievelijk 40, 35, 18 en 10 jaar heeft dus een huishoudgrootte 13+ van 3 personen.

Beroep (BEROEPMOA1)

Het CBS is voor het coderen van de variabele beroep overgegaan op de International Standard Classification of Occupations, de ISCO-08. Voorheen werd de Standaard Beroepenclassificatie SBC-92 toegepast. Door deze verandering is vanaf de Gouden Standaard 2014 de indeling van de variabele beroep veranderd. De categorie 'vrije beroepen' is als aparte categorie komen te vervallen. De beroepen die hieronder vallen, zijn ingedeeld in één van de andere categorieën.

Veranderingen in de Gouden Standaard 2019

Inkomen (INKBRUTJRHHKLMOA1 en INKNETMNDKLMOA1)

De inkomensvariabelen worden voortaan uit andere databronnen samengesteld. Inkomen uit vermogen, alimentatie, kinderbijslag en huursubsidie worden nu ook meegeteld. Hierdoor zijn de lagere inkomensgroepen in omvang afgenomen en de hogere inkomensgroepen toegenomen.

Welstand (WELSTANDMOA)

Omdat de samenstelling van bruto inkomen is veranderd en de laatste welstandsklasse leeg liep, is een nieuwe indeling gemaakt (zie Normvraagstelling).

Rechten van gebruikers

Afnemers van de Gouden Standaard mogen de dataset alleen en exclusief voor zichzelf gebruiken. Het kopiëren (van een deel) van het bestand ten behoeve van derden is niet toegestaan. Wel zijn afnemers van de Gouden Standaard gerechtigd om resultaten uit de Gouden Standaard in tabelvorm aan derden te verstrekken. Bij publicatie van uitkomsten is de bronvermelding "Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)" verplicht.

Het inbouwen van de Gouden Standaard in Nebu software is alleen toegestaan voor die klanten / gebruikers van de Nebu software die daarvoor zelf een contract hebben met de MOA voor een afname van de Gouden Standaard.